

Subota, 11. veljače 2023. u 19.30
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

**SVIJET NA
DLANU**
LISINSKI
SUBOTOM

UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
22/23

BEČKI DJEČACI
MANOLO CAGNIN, dirigent

U povodu 525. obljetnice djelovanja

PROGRAM

WOLFGANG AMADEUS MOZART (obrada: **Gerald Wirth**)
Serenada za gudače u G-duru br. 13,
Eine kleine Nachtmusik (*Mala noćna muzika*), KV 525, 1. stavak

LODOVICO GROSSI DA VIADANA
Exultate iusti in Domino (*Pravednici, Gospodinu kličite*), motet

HENRY PURCELL
Music for a While (*Glazba za neko vrijeme*), scenska glazba za tragediju *Edip*, Z. 583

FRANZ SCHUBERT
Der Gondelfahrer (*Gondolijer*), D. 809, op. 28

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY
Wasserfahrt (*Vožnja vodom*), op. 50 br. 4

ROBERT SCHUMANN
Zigeunerleben (*Ciganski život*), op. 29 br. 3

HEINRICH WERNER
Heidenröslein (*Poljska ružica*)

FRANZ SCHUBERT (obrada: **Oliver Gies**)
Erlkönig (*Vilinski kralj*), D. 328, op. 1

ADRIANO BANCHIERI (obrada: **Gerald Wirth**)
Capricciata à tre voci. Contrappunto bestiale alle mente
(*Capricciata u tri glasa. Životinjski kontrapunkt*)
iz zbirke *Festino nella sera del Giovedì grasso avanti cena* (1608.)

ENNIO MORRICONE (obrada: **Audrey Snyder**)
Nella fantasia (*U mašti*), iz filma *Misija* (1986.)

HEINZ KRATOCHWIL
Jubilate Deo (*Kliči Bogu*), motet op. 157a

* * *

WILLIE NELSON
On the Road Again (*Opet na putu*)
© Full Nelson Music Inc.
By kind permission of / s ljubaznim dopuštanjem: EMI Music Publishing Germany GmbH

NOVOZELANDSKA NARODNA PJESMA (obrada: **Gerald Wirth**)
Wellerman (Soon may the Wellerman come) (*Uskoro možda dođe Wellerman*)
Whaling shanty from New Zealand (Pjesma kitolovaca s Novog Zelanda)

BOB MERRILL (obrada: **Alan Billingsley**)
Mambo Italiano

TURSKA NARODNA PJESMA (obrada: **Gerald Wirth**)
Üsküdar'a gider iken (*Na putu do Uskudara*)

BORIS FOMIN (obrada: **Gerald Wirth**)
Дорогой длиною (*Dorogoi dlinnoju / Po putu dugomu*)

MACIEJ KAMIEŃSKI / UKRAJINSKA NARODNA PJESMA
(obrada: **Gerald Wirth**)
Гей, соколи (*Hej, sokoly / Hej, sokolovi*)

KORUŠKA NARODNA PJESMA (obrada: **Gerald Wirth**)
Wia schean is, wann i siag die Sunn aufgehn (*Divno je kad vidim sunce na izlasku*)

KORUŠKA NARODNA PJESMA (obrada: **Hellmuth Drewes**)
In der Mölltalleitn (*Na padini nad Möllom*)

JOSEF STRAUSS (obrada: **Gerald Wirth**)
Heiterer Muth (*Vedra čud*), francuska polka op. 281

JOHANN STRAUSS ml. (obrada: **Gerald Wirth**)
Tritsch Tratsch (*Trič-trač*), brza polka op. 214

JOSEF STRAUSS (obrada: **Victor Keldorfer**)
Dorfschwalben aus Österreich (*Seoske lastavice iz Austrije*), valcer op. 164

Nakon koncerta s umjetnicima razgovara Sonja Mrnjavčić.

Fotografija: Lukas Beck

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENIV DOŽIVLJAJ!

4

ZBOR BEČKIH DJEČAKA

Zbor Bečkih dječaka jedan je od najpoznatijih i najstarijih zborova na svijetu. U sklopu Bečke carske kapele dječaci pjevaju još od kraja 13. stoljeća (prvi spomen zbora potječe još iz 1296.). Godine 1498. car Maksimilijan I. preselio je svoj dvor i glazbenike u Beč i tako utemeljio Dvorsku kapelu – Hofmusikkapelle – te uputom da u njoj mora sudjelovati i šest dječaka, postavio temelje zboru Bečkih dječaka. Tijekom vremena, s glazbenicima bečkoga dvora radili su skladatelji Heinrich Isaac, Philippe de Monte, Johann Joseph Fux, Antonio Caldara, Christoph Willibald Gluck, Antonio Salieri, Wolfgang Amadeus Mozart i Anton Bruckner. Članovi zbora bili su Joseph Haydn, Michael Haydn i Franz Schubert, a svoja prva glazbena iskustva ondje je stekao i naš najveći dirigent, Lovro Matačić. Do 1918. godine dječaci su pjevali isključivo za potrebe dvora, sudjelujući u misama i protokolarnim prigodama te na koncertima. Nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije, dvorske ansamble – operu, orkestar i odrasle pjevače – preuzela je austrijska vlada. Zbor Bečkih dječaka pretvoren je u privatnu organizaciju, danas poznatu kao Bečki dječaci (Wiener Sängerknaben). Od 1924., kad je zbor počeo održavati i koncerte izvan Dvorske kapele, do danas, 2750 dječaka prošlo je kroz zbor te održalo tisuću turneja u stotinu zemalja. Danas Bečke dječake čini stotinu članova u dobi između devet i četrnaest godina. Podijeljeni su u četiri zbora, od kojih svaki provodi devet do jedanaest tjedana akademske godine na turneji. Zajedno, zborovi godišnje održe oko tristo koncerata koje pohodi gotovo pola milijuna slušatelja. Redovito nastupaju po Europi, Aziji, Australiji te Sjevernoj i Južnoj Americi. Još od 1498. godine njeguje se tradicija nedjeljnih nastupa Bečkih dječaka s Bečkom filharmonijom i Zborom Bečke državne opere. Prvi zvučni zapis Bečkih dječaka ostvaren je na voštanom valjku 1907. godine.

Od tada su snimili 43 ploče od šelaka, 55 singlova, 128 LP ploča i 151 CD, i to za sve važnije svjetske diskografske kuće. Sudjelovanje Dječaka u 26 filmova i 17 televizijskih dokumentaraca svjedoči o međunarodnoj reputaciji i popularnosti ansambla.

Bečki dječaci redovito nastupaju s vodećim svjetskim orkestrima: Bečkom filharmonijom, Bečkim simfonijskim orkestrom, Državnom kapelom iz Berlina, Filharmonijom iz Osla, Simfonijskim orkestrom iz Pittsburga. Surađuju s dirigentima kao što su Zubin Mehta, Riccardo Muti (počasni član Bečke dvorske kapele), Andrés Orozco-Estrada, Christian Thielemann, Joana Mallwitz te Simone Young. Osobito mjesto u njihovu djelovanju imaju nastupi na novogodišnjim koncertima Bečke filharmonije. Godine 2012. i 2016. Bečki dječaci nastupili su pod ravnanjem Marissa Jansonsa, a 2023. (s Bečkim djevojčicama) pod ravnanjem Franza Welser-Mösta.

Godine 2004. osnovan je i zbor Bečkih djevojčica kako bi se i djevojčicama omogućilo isto glazbeno obrazovanje i iskustvo kao i dječacima. Danas u tom novom programu sudjeluje 30 djevojčica.

Društveni angažman zauzima važno mjesto u djelovanju Bečkih dječaka: Zbor surađuje s institucijama kao što su Care, SOS dječje selo i UNICEF te u mnogim projektima, primjerice *Svjetlo u tami* ili *Protiv nasilja*. Zbor je u suradnji s bečkim Konzerthausom i bečkim Caritasom 2009. utemeljio projekt *Superar* kako bi nadarenoj djeci iz cijeloga Beča omogućio besplatno glazbeno obrazovanje. Osim toga, Bečki dječaci usustavili su i projekt *Chorus amabilis*, koji ljubiteljima glazbe, počevši od njihove 16. godine, omogućuje pjevanje u zboru (najstarijoj pjevačici u projektu je 91 godina!).

Zborsku tradiciju Bečkih dječaka UNESCO je proglasio nematerijalnom kulturnom baštinom Republike Austrije. Predsjednik i umjetnički ravnatelj Bečkih dječaka je profesor Gerald Wirth.

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENIV DOŽIVLJAJ!

5

Fotografija: Lukas Beck

MANOLO CAGNIN

Rođen u Trevisu u Italiji, **Manolo Cagnin** rano je pokazao zanimanje za glazbu. Kao dijete učio je svirati violinu i violu na Konzervatoriju u Veneciji, a potom je studirao zborsku glazbu, dirigiranje i kompoziciju u Veneciji i Milanu. Studij je dovršio u Leipzigu pod vodstvom Kurta Masura i Fabija Luisija. U Leipzigu je postao asistent umjetničkom ravnatelju dječakčkog zbora crkve sv. Tome, Georgu Christophu Billeru. Bio je glazbeni direktor projekta *La tragédie de Carmen* Orkestra Gewandhaus. Godine 2008. postao je dirigent jednoga od četiriju zborova Bečkih dječaka i od tada je predvodio brojne turneje diljem svijeta. Između ostalog, predvodio je hvaljenu izvedbu *Muke po Ivanu* Johanna Sebastiana Bacha te iznimno uspješne produkcije opere *Mali dimnjačar* Benjamina Brittena i dječje opere *Putovanja Malog princa* Geralda Wirtha u Beču. Bio je zaslužan i za sudjelovanje Bečkih dječaka u filmovima Curta Faudona, *Premostiti jaz* iz 2013. i *Dobri pastiri*, čija se premijera očekuje ove godine. Rad s Bečkim dječacima smatra iznimno oplemenjujućim: „Imaju karakter i duh. To se odražava u načinu na koji muziciraju. Djeca uče od mene i ja učim od njih.“ Veliku pozornost posvećuje prilagodbi repertoara osobnostima i glasovima dječaka. Osim za koncerte zborske glazbe, priprema ih i za izvedbe misa uz Bečku dvorsku kapelu, za nastupe uz ansambl Bečke državne opere te za audio i video snimanja. Produhovljeni i karizmatični dirigent Manolo Cagnin komunikaciju s publikom smatra ključnom za uspješnu izvedbu: „Glazba je dar. Kao glazbenici, imamo obavezu dijeliti je. Želimo izmamiti osmijeh na vaša lica kad nas slušate.“ Temperamentni zborovođa Manolo Cagnin najsretniji je na turneji: S Brucknerovim zborom Bečkih dječaka (Brucknerchor der Wiener Sängerknaben) već je nekoliko puta proputovao svijet.

Wolfgang Amadeus Mozart (Salzburg, 27. siječnja 1756. – Beč, 5. prosinca 1791.) „upisao“ se zlatnim slovima u povijest zbora Bečkih dječaka kao *Hofcompositour* – skladatelj bečkoga Carskog dvora. Za svoju 525. obljetnicu, Zbor se odlučio na vlastitu verziju Mozartove skladbe danas planetarno poznate pod „šifrom“ K. 525 (njemački: Köchelverzeichnis – hrvatski: Köchelova oznaka) – jedne od najizvođenijih, najpoznatijih i najomiljenijih skladbi klasične glazbe na svijetu – **Male noćne muzike**. Svoju *Serenadu za gudače* u G-duru, br. 13 Mozart je skladao u kolovožu 1787. dok je radio na operi *Don Giovanni*, a naziv *Mala noćna muzika* djelu je dao u vlastoručnom popisu skladbi. Pojmom *serenada* u Mozartovo vrijeme označavala se vrsta zabavne glazbe koja se obično izvodila navečer ili noću, a skladana je najčešće za puhače instrumente, iako je Mozart svoju *Malu noćnu muziku* skladao za gudački ansambl. Pojam *serenada* korijen ima u latinskoj riječi *serenus* (vedar, veseo), ali i sintagmi *al sereno*, što znači „pod vedrim nebom“ i na hrvatski se prevodi prelijepom riječju *podoknica* (prigodno, često neočekivano glazbovanje [pjevanje ili sviranje, katkad oboje] pod prozorom, često veselog karaktera ili s namjerom izražavanja ljubavnih osjećaja). Upravo je nevjerojatan podatak da skladba za Mozartova života nikad nije bila izvedena! Za zbor Bečkih dječaka prvi stavak skladbe obradio je Gerald Wirth, umjetnički ravnatelj Zbora, i to tako da soprani pjevaju dionice prvih i drugih violina, a altovi preuzimaju ulogu dubljih dionica – violâ, violončelâ i kontrabasâ. Pritom skladba ostaje *vokaliza* – glasovi imitiraju instrumente i pjevaju bez teksta.

Lodovico Grossi da Viadana (Viadana kod Parme, oko 1560. – Gualtieri, 2. svibnja 1627.) bio je svećenik, franjevac, a kao glazbenik službovao je u katedralama u Mantui, Cremoni, Concordiji (nedaleko od Venecije) i Fanu, iako je neko vrijeme boravio i u Münchenu, Padovi i Rimu. Velik dio Viadaninih opusa pripada sakralnoj glazbi i pisan je za izvedbu na bogoslužju. No istaknuto mjesto u povijesti glazbe Viadani donosi razvoj i unapređenje ranobarokne tehnike *basso continuo*. Motet **Exultate iusti in Domino** (*Pravednici, Gospodinu kličite*) čine maštovito i skladno uglazbljeni stihovi Psalma 33 (32), (*Himna providnosti*). Djelo je tiskano još za skladateljeva života 1602. u Veneciji u zbirci *Concerti ecclesiastici* (*Per sonar nell'organo li cento concerti ecclesiastici*). Iako to nije bila prva zbirka u kojoj je upisan *basso continuo*, bila je ipak prva takve vrste koja je izdavanjem dosegla najširi krug glazbenika, interpreta i glazbenih stručnjaka. Motet je zamišljen u tri odsjeka i ima već karakteristike baroknog koncertantnog stila: prvi dio je koncipiran homofono, a srednji polifono. U skladbi se izmjenjuje dvodobna i trodobna mjera, a Viadana glasovima dočarava zvukove harfe i lire koji se spominju u tekstu psalma. Motet završava povratkom homofoniji prvog dijela.

Henry Purcell (Westminster, 10. rujna 1659. – Westminster, 21. studenoga 1695.), jedan od najvažnijih engleskih baroknih skladatelja, glazbeno je obrazovanje stjecao kao član Kraljevske kapele engleskoga kralja Charlesa II.

Nakon mutacije glasa obavljao je razne glazbeničke dužnosti u Kapeli i na kraljevskom dvoru. Djelovao je i kao graditelj orgulja, nadzornik kraljevske zbirke instrumenata, pa čak i kao orguljaš u Westminsterskoj opatiji. Kao dvorski skladatelj (*composer-in-ordinary*) za života je služio trojici engleskih kraljeva: Charlesu II., Jamesu II. i Williamu III. **Music for a While** (*Glazba za neko vrijeme*) je Purcellova najljepša i najpopularnija skladba. Skladao ju je 1692. kao dio scenske glazbe za tragediju *Edip* (*Oedipus*) koju je prema istoimenom Sofoklovu dramskom predlošku napisao John Dryden. Skupina svećenika zaziva duh kralja Laja kako bi doznali tko ga je ubio. Glazba je namijenjena duhu i njezina je svrha ublažiti njegovu bol i patnju dok Alekta ne razriješi misterij njegove smrti. Alekta je jedna od triju erinija: umjesto kose, glava joj je pokrivena zmijama otrovnicama, a oboružana je bičem. Njezin zadatak je kazniti ljude za njihove zločine, u ovom slučaju Edipa koji je nehotice i nesvjesno ubio vlastita oca. Zmije su metaforički prikaz ljutnje, očajanja i kaosa. Kad otpadnu s Alektine glave, to je zbog magičnog djelovanja glazbe.

Franz Schubert (Beč, 31. siječnja 1797. – Beč, 19. studenoga 1828.) vjerojatno je najslavniji pitomac zbora Bečkih dječaka. Glazbi ga je u najranijoj dobi počeo poučavati otac, a poslije, kad je 1808. primljen u Carsku pjevačku kapelu, učiteljem mu je postao Antonio Salieri, koji ga je podučavao i kompoziciji. Unatoč zadivljujućem talentu, Schubert nikad nije bio u mogućnosti da živi od skladanja. Bio je prisiljen novac zarađivati kao nastavnik u školi svojega oca, a poslije i kao učitelj glazbe na dvoru grofa Esterházyja u Gradišću. U njegovu bogatom i nadahnutom glazbenom opusu posebno mjesto zauzima osam simfonija, djela za glasovir i komorni opusi, kao i gotovo šest stotina solopopijevka na tekstove Goethea, Heinea, Shakespearea i mnogih drugih. Johann Mayrhofer (Steyer, 22. listopada 1787. – Beč, 5. veljače 1836.), pjesnik iz Gornje Austrije, i Schubert upoznali su se 1814. i ubrzo postali veliki prijatelji. Neko vrijeme su zajedno i stanovali. Schubert je uglazbio 47 Mayrhoferovih pjesama, a na njegov libreto počeo je skladati i dvije opere koje nikad nije dovršio. **Der Gondelfahrer** (*Gondolijer*) je popijevka tipična za glazbeni romantizam: tonovima dočarava ponoć u Veneciji, slaveći *eskapizam* – bijeg od stvarnog života: pjesnik, koji je u stvarnom životu vozač gondole, plovi na svojoj barci promatrajući igru mjesečine na titravoj površini mora i ples valova. No u Mayrhoferovim stihovima krije se mračna poruka: „moja barka“ može se shvatiti i kao metafora pjesnikove sudbine, pa se „okrilje mora“ u ovom slučaju može tumačiti i kao „dno mora“, pjesnikovo hipotetsko posljednje počivalište. Gondola koja tiho plovi je i asocijacija na Harona, mitološkog brodaru koji mrtve prevozi preko rijeke Stiks. Smrt je tu i simbol velike slobode. Naposljetku otkucava ponoć: u glasoviru odjekuje dvanaest ravnomjernih akordâ. Svi su usnuli, jedino je pjesnik-gondolijer budan i jedino on razumije „poruku“.

Felix Mendelssohn Bartholdy (Hamburg, 3. veljače 1809. – Leipzig, 4. studenoga 1847.) odrastao je u bogatoj obitelji u kojoj su kultura i obrazovanje bili iznimno važni. Na brojnim putovanjima imao je prilike posjetiti najveće europske metropole i upoznati brojne znanstvenike i umjetnike (Georg Friedrich Hegel, Johann Wolfgang Goethe i Alexander von Humboldt). Felix Mendelssohn učio je glasovir najprije kod Ludwiga Bergera, a teoriju i kontrapunkt kod Karla Friedricha Zeltera. Već kao devetogodišnjak prvi put je javno nastupio kao pijanist, a godinu dana poslije postao je član berlinske Singakademie. Kad mu je bilo jedanaest godina, prvi put je javno izvedena i njegova skladba. Nakon toga je skladao niz simfonija, sonata, koncerata i glasovirskih kvarteta, kao i nekoliko *Singspiela* koji su otkrili njegovo nevjerojatno majstorstvo ovladavanja glazbenim zanatom i čudesno nadahnuće. Godine 1829., u vrijeme kad je kao skladatelj već bio popularan diljem Europe, kao dirigent je ravnao grandioznom izvedbom Bachove *Muke po Mateju* u kojoj je sudjelovalo 600 glazbenika berlinske Singakademie, koja je obilježila veliku renesansu Bachove umjetnosti u cijelom svijetu. Mendelssohn je bio cijenjen i kao organizator, jer je utemeljio niz festivala u Njemačkoj i tadašnjoj Engleskoj (posebice onaj u Birminghamu). Najveća Mendelssohnova dostignuća kao dirigenta vezana su uz njegovu djelatnost u Leipzigu (1835. – 1847.) gdje je uz veliku pozornost publike i glazbene kritike priredio niz koncerata, a Gewandhaus orkestar, kojem je bio na čelu, učinio jednim od najpoznatijih orkestrara Staroga kontinenta. U Mendelssohnove „herojske podvige“ treba ubrojiti i osnivanje lajpciškoga Konzervatorija, na koji je kao nastavnike doveo i Roberta Schumanna i Moritza Hauptmanna. Intenzivan život umjetnika i neumorna djelatnost organizatora ostavila je posljedice na njegovo zdravlje, pa ga je smrt pokosila već u 38. godini, i to nakon niza srčanih i moždanih udara. Mendelssohnova glazba odražava utjecaje njegovih velikih njemačkih prethodnika: Bacha, Händela, Mozarta i Beethovena, a inspiraciju je crpio i iz drugih umjetnosti, posebice slikarstva i književnosti (Mendelssohn je bio i sjajan slikar i grafičar!). Heinrich Heine, pjesnik rođen u Düsseldorfu, majstor je fine ironije. Njegov jezik je jednostavan, jasan i duhovit. Mendelssohn je za skladanje četveroglasnog zbora *a cappella Wasserfahrt (Vožnja vodom)* kao tekstovni predložak poslužila Heineova pjesma *Am fernen Horizonte (Na dalekom horizontu)*, šesnaesta iz ciklusa pjesama *Heimkehr (Povratak kući)*, koji je pak dio velike zbirke pjesama *Buch der Lieder (Knjiga pjesama)* stvorene u godinama 1823. i 1824. Skladatelj u glazbu pretače pjesnikovu viziju grada koji se pomalja na horizontu, a koji on promatra iz barke na vodi: sunčana svjetlost postaje sve intenzivnija i obasjava mjesto na kojem je on posljednji put vidio svoju dragu. Ritam barkarole Mendelssohn u toj majstorskoj glazbenoj minijaturi uranja u tamne tonove, oplakujući izgublenu ljubav.

Robert Schumann (Zwickau, 8. lipnja 1810. – Bonn, 29. srpnja 1856.) zarana je pokazao veliki pijanistički talent. Kao jedanaestogodišnjak je otišao u Leipzig da bi studirao pravo, no vrijeme je provodio čitajući i skladajući glazbu. Napokon je uspio uvjeriti roditelje da je glazba njegov životni poziv, pa se nakon kratkog boravka u Heidelbergu vratio u Leipzig, gdje se posvetio studiju glazbe.

Schumann je 1834. osnovao *Novi časopis za glazbu (Neue Zeitschrift für Musik)* u kojem je i sam objavljivao briljantne napise o glazbi i glazbene kritike, i to pod pseudonimima: strastvenog i vatrenog kritičara u Schumannu je utjelovljavao Florestan, a „racionalniji“ i lucidniji Schumannov kritičarski *alter ego* bio je Eusebius. Schumannove skladbe, posebice glasovirske minijature, vrlo brzo su postale poznate u cijeloj tadašnjoj Njemačkoj, no manje uspješan je bio kao profesor na lajpciškom Konzervatoriju koji je osnovao Felix Mendelssohn. Možda se u to vrijeme osjećao inferioran svojoj supruzi Klari Schumann, koja je u međuvremenu postala istinska „pop-zvijezda“ na njemačkom glazbenom nebu. Schumann je često patio od depresija koje su, po svemu sudeći, bile izazvane sifilisom, bolešću od koje je patio posebice u drugoj polovici života. Njegovo se zdravstveno stanje 1854. pogoršalo; priviđenja i halucinacije postale su njegove svakodnevnice „pratiteljice“ pa je na vlastitu inicijativu premješten u sanatorij za duševne bolesnike u Bonnu, gdje je ubrzo i umro. Skladba *Zigeunerleben (Ciganski život)* nastala je 1840., u godini u kojoj se Schumann oženio Klarom. Godina 1840. poznata je i kao Schumannova „godina solopopijevaka“ (postoje i „godina simfonija“ i „godina komornog opusa“) jer je u njoj skladatelj stvorio čak 138 popijevaka! *Ciganski život* je posljednja od *Tri pjesme*, op. 29 koje su sve skladatale na stihove Emanuela Geibelsa (preostale dvije su *Seoska pjesma /Ländliches Lied/* i *Pjesma „Karanfili u mojem vrtu“ /Lied „In meinem Garten die Nelken“*). *Ciganski život* je dramatična, divlja pjesma u kojoj plamti strast i bukte zanosne „glazbene vatre“. Prema potrebi, skladba se može izvesti i uz pratnju defa i trijanga. Glasovirska pratnja na trenutke dočarava zvukove i sviranje gitare i cimbala. Pjesnici i skladatelji romantizma često su bili inspirirani životom Cigana: fascinirala ih je egzotika, misteriozne i fantastične priče iz njihova pustolovnog života, „dah“ avanture i neuhvatljivost egzistencije koja je bila sušta suprotnost smirenom i sredenom životu građanskih staleža. Ta strast i opijenost životom jarko se zrcali i u tonovima ove Schumannove majstorske skladbe.

Johann Wolfgang Goethe svoju glasovitu popijevku *Heidenröslein (Poljska ružica)* napisao je u Strasbourgu 1771. Čini se da ju je skladao kao *hommage* mladoj Friederiki Brion von Sesenheim, u koju je u to vrijeme bio zaljubljen. Otprilike u isto vrijeme, u Elzasu je boravio i Gottfried Herder (1744. – 1803.), kojem je Goethe pomagao u skupljanju narodnih pjesama te pokrajine. Goethe je rukopis svoje popijevke poklonio Herderu, no neobično je da Herder nije znao da je baš Goethe njezin autor, pa je 1773. i 1779. izdao dvije varijante te pjesme, bez navođenja Goethea kao autora: u svojem izdanju simpatično ju je označio kao „jednostavnu dječju pjesmicu“. Bio je to zapravo popriličan nesporazum: s jedne strane, struktura te „jednostavne pjesme“ bitno je kompliciranija i složenija od usmenom predajom prenošenih narodnih pjesama, a s druge strane, metafora ruže kao ljubavnog „znaka“ i nije baš u duhu „dječjih pjesmica“. Cijela ta „simpatična“ priča donijela je Herderu poprilične probleme, pa čak i podsmijeh nekih literarnih znalaca koji su ironično ustvrdili da „*Poljska ružica* nije priča o vrtovima“. „Ubiranje ruže“ prastari je literarni *topos* koji simbolizira

gubitak, tj. oduzimanje nevinosti, a Goethe se koristi u njoj i starijim izvorom: refren „Röslein auf der Heiden“ (*Ružica u polju*) (potječe još iz 1602. objavljene pjesme *Sie gleicht wohl einem Rosenstock* (Nalik je peteljci ruže). Gotovo je nevjerovatno da je Goethova *Poljska ružica* uglazbljena više od stotinu puta, a kao inspiracija za popijevke poslužila je i Beethovenu, Mozartu, Brahmsu, Mendelssohnu, Reichardt i Schubertu, da spomenemo tek nekolicinu! No sâmom Goetheu, prema vlastitom svjedočenju, najdraža je bila upravo ona **Heinricha Wenera** (Kirchhofmfeld, 2. listopada 1800. – Braunschweig, 3. ožujka 1833.), nadarenoga njemačkog skladatelja koji je premlad tragično preminuo od, u to vrijeme neizlječive, tuberkuloze. Njegova verzija **Heidenröslein** (*Poljske ružice*) postala je tako popularna da je danas većina ljubitelja glazbe koji je izvode smatra narodnom popijevkom!

Erkönig (*Vilinski kralj*) uz *Poljsku ružicu* jedna je od najpoznatijih i najpopularnijih pjesama, istovremeno i vjerojatno najpoznatija **Schubertova** solopopijevka! Stihovi te balade govore o ocu i sinu koji jašu kroz šumu u mračnoj noći. Sinu se obraća tajanstveni vilinski kralj i on to u velikom strahu pokušava priopćiti ocu. No otac ne uzima ozbiljno dječaka i nalazi racionalna objašnjenja za nadnaravne vizije svojega djeteta. Ta jezovita priča završava tragično: došavši na cilj, otac u svojem naručju nalazi mrtvog sina. Tematika *Vilinskog kralja* korijene ima još u skandinavskim i njemačkim legendama u kojima zli šumski duhovi i vilenjaci ljudima otimaju djecu. Goetheova pjesma nastala je 1782. i postigla golem uspjeh kao jedna od prvih uspješnica novoutemeljenoga književnog žanra, „horora“. Čitatelji su obožavali osjetiti jezu i žmarke – strah dotad nepoznat u tom intenzitetu u književnoj povijesti! I Goetheov *Vilinski kralj* bio je izvor inspiracije mnogim skladateljima: poznata je i verzija pjesme koju su uglazbili Carl Loewe i Louis Spohr, kao i Johann Friedrich Reichardt. Fascinantno je da je Schubert svojega *Vilinskog kralja* napisao 1815., kad mu je bilo samo 17 godina! Oliver Gies, dirigent njemačkoga *a cappella* zbora Maybebop aranžirao je solopopijevku za četverglasni zbor kao *mini dramu*: soprani pjevaju ulogu dječaka i Vilinskog kralja, a altovi oca i pripovjedača.

Adriano Banchieri (Bologna, 3. rujna 1568. – Bologna, 1634.) kao devetnaestogodišnjak je postao pripadnik benediktinskog reda, a glazbenu naobrazbu stekao je radeći s Gioseffom Guamijem u talijanskom gradiću Lucca, kao i poslije u bazilici sv. Marka u Veneciji. Kao orguljaš službovao je u benediktinskim samostanima u Lucci, Sieni i Bologni. Banchierijevi glazbeno-teorijski radovi svjedočanstva su njegova „eksperimentalnog“ duha i potrage za novim rješenjima u glazbenoj formi i harmonijskom izričaju. U glazbenim krugovima svojega vremena bio je poznat po nadimku *Il dissonante*, što govori o njegovim glazbenim sklonostima i ukusu. Godine 1614. osnovao je u Bologni znamenitu *Accademiu dei Floridi*, preteču glasovite *Accademie Filarmonice*, koja je imala vrlo važnu ulogu u razvoju glazbenoga života i odgoju

mladih glazbenika sjeverne Italije. Zbirka od dvadeset madrigala i „madrigalskih komedija“ *Festino nella sera...* objavljena je u Veneciji 1608., a zamišljena je kao prigodna, karnevalska glazba. Madrigalska komedija je glazbena vrsta koja ima karakteristike tradicionalnih višeglasnih madrigala, ali i scenske elemente *commedie dell'arte*. Skladba **Capricciata a tre voci. Contrappunto bestiale alle mente** (*Capricciata u tri glasa. Životinjski kontrapunkt*) šaljiv je glazbeni komad u kojem pjevači imitiraju glasanje životinja: tekst je sastavljen od hibridnih riječi koje zapravo ne postoje, nego su neka vrsta onomatopeje glasova psa, mačke, kukavice i sove. U toj veseloj „menažeriji“ Banchieri nam je zorno pokazao da je moguće pridržavati se strogo kontrapunkta, a opet postići humoran i zabavan efekt koji još i danas, više od četiristo godina nakon nastanka skladbe, mami osmijeh na lica slušatelja te djeluje svježije i zabavno.

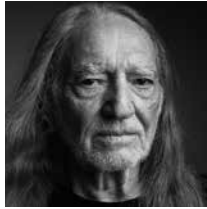
Svatko tko je imao priliku gledati uzbudljivi film *Misija*, koji je 1986. režirao Roland Joffé s Jeremyjem Ironsom, Liamom Neesonom i Robertom de Nirom u glavnim ulogama, neće nikad zaboraviti čudesno lijepu glavnu temu, melodiju *Gabrijelova oboa* (nazvanu po misionaru, ocu Gabrielu, koji ju je izvodio u paragvajskoj prašumi). Skladao ju je jedan od najvećih skladatelja filmske glazbe u povijesti – **Ennio Morricone** (Rim, 10. studenoga 1928. – Rim, 6. srpnja 2020.) i za nju dobio i prestižnu nagradu *Golden Globe*, a nominiran je i za *Oscara* za glazbu. Nagradu, međutim, nije dobio (veliki Morricone svojega prvog *Oscara* morao je čekati do 2016., kad je nagrađen za originalnu glazbu za Tarantinov film *Mrska osmorka*). Morriconijeva tema postala je jedna od najizvođenijih u povijesti filmske glazbe i danas je dio koncertnog repertoara velikih svjetskih orkestara i svjetski poznatih glazbenika kao što su Yo-Yo Ma, Holly Gornik ili Brynjar Hoff. Zanimljiva je i priča engleske *cross over* (ali i operne) pjevačice Sare Brightman koja je mjesecima, pa i godinama, tražila Morriconeovo dopuštenje da melodiji doda tekst i da je u tom obliku izvede. Talijanski skladatelj je nakon dugo vremena ipak popustio nagovaranjima engleske sopranistice, pa je ona (pod pseudonimom Chiara Ferraù) napisala stihove na talijanskom jeziku **Nella fantasia** (*U mašti*) i u tom „hibridnom“ obliku učinila Morriconeovu melodiju još poznatijom. Večeras ćemo je slušati u aranžmanu za zbor američke skladateljice Audrey Snyder.

Heinz Kratochwil (Beč, 23. veljače 1933. – Beč, 2. travnja 1995.) bio je omiljeni bečki učitelj glazbe, a poslije i profesor harmonije i kontrapunkta na bečkoj Visokoj školi za glazbu i dramske umjetnosti. Istovremeno, Kratochwil je djelovao i kao skladatelj. Stvorio je bogat glazbeni opus originalnog idioma u kojem je stopio utjecaje popularne glazbe i džeza te elemente sakralne glazbe (posebice crkvenih modusa), a u njegovu stvaralaštvu zamjetni su i utjecaji avangardnih skladateljskih tehnika. Prema vlastitim riječima, uvijek je „ispitivao granice zvuka i svijeta glazbe“. **Motet op. 157a, Jubilate Deo** (*Klič Bogu*) uglazbljen je biblijski Psalm 100 koji se pjeva pri ulasku u hram. Kratochwil je skladbu napisao 1976. i posvetio ju je baš Bečkim dječacima.

Vjerojatno ne postoji pjesma kojom bi se bolje mogao opisati život Bečkih dječaka nego što je to uspješnica **On the Road Again** (*Opet na putu*) **Willieja Hugh Nelsona** (rođen 29. travnja 1934.), jednoga od najpoznatijih pjevača *country* glazbe na svijetu. Jednako tako, rijetko koja pjesma tako uspjelo izražava „normalnu“ čežnju za putovanjima kao što to uspijeva Nelsonov hit. U tom je kontekstu upravo urnebesni podatak da je Nelson riječi svoje pjesme koja je 1980. nagrađena *Grammyjem* zapisao na (neupotrijebljenoj) vrećici za povraćanje koju je našao na sjedištu zrakoplova na jednom od svojih brojnih letova. Prema vlastitim riječima, „ništa drugo mu nije bilo pod rukom“, a inspiracija nije mogla čekati... Verzija hita *On the Road Again* Bečkih dječaka je klasična – izvodi se *a cappella*, dok perkusivne instrumente dječaci imitiraju svojim glasovima.

Godine 1831. osnovala su braća Weller u Otakou nedaleko od današnjega Dunedina na novozelandskom Južnom Otoku postaju za lov na kitove. U Otakou je radilo oko 85 namještenika koje su zvali „Wellermen“, a oni su lovce na kitove opskrbljivali potrepštinama koje su slali mrežama na sedam postaja. Brodovi za lov na kitove plovili su zajedno s manjim brodicama s kojih su se kitovi hvatali harpunima. Radnici bi ulovljene kitove dovlačili na obalu, skidali im kožu i vadili salo koje bi se odmah potom i kuhalo. Pritom se vjerojatno pjevala pjesma Wellermana (**Wellerman Shanty**) (incipit: **Soon may the Wellerman come**). Najprije bi jedan pjevač *solo* zapjevao baladu o kitolovcu *Billy-o'-Tea*, brodu koji je uzalud pokušavao uhvatiti pravog kita, kao što je Ahab pokušavao uhvatiti Moby Dicka. U našem slučaju je kit onaj koji izlazi kao pobjednik! Tu je novozelandsku pjesmu za Bečke dječake obradio Gerald Wirth.

Bob Merill, pravim imenom Henry Robert Merill Levan (Atlantic City, 17. svibnja 1921. – Beverly Hills, 17. veljače 1998.), **Mambo Italiano** napisao je za Rosemary Clooney. U tekst pjesme, koji je na engleskom, ubačene su brojne „izmišljene“ (*fake*) talijanske riječi s mnogo suvišnih „a-ova“ i pjesma se „poigrava“ stereotipom – talijanskim jezikom kakvim su ga doživljavali Amerikanci pedesetih godina 20. stoljeća (tzv. *Eye-talian*). No treba reći i da je mambo – baš kao i rumba – kubanski ples, kao što treba reći i da *enchilada* ne potječe iz Napulja. Uz nastanak skladbe vezana je i anegdota: Merill ju je pisao u velikom stresu i brzini na papirnatu salvetu u nekom talijanskom restoranu u New Yorku, a odmah nakon što je zapisao zadnji stih, otišao je u telefonsku govornicu i pijanistu koji je već sjedio u studiju za snimanje u telefonsku slušalicu otpjevao melodiju. Snimka s Rosemary Clooney postala je hit! Nakon njezine interpretacije mnogi poznati pjevači obradili su i izvodili *Mambo*: među njima su i velikani Dean Martin i Bette Midler, a 2011. i Lady Gaga (kao *intro* u svojoj pjesmi *American*o).

Turska narodna pjesma **Üsküdar'a gider iken** (*Na putu do Uskudara*) u svojoj stogodišnjoj povijesti prošla je cijeli Balkan i goleme prostore Azije i arapskoga

svijeta. U 20. stoljeću *klezmer* glazbenik Naftule Brandwein i pjevačica Eartha Kitt svojim interpretacijama pjesmu su učinili poznatom i diljem Sjedinjenih Američkih Država. Najstariji tonski zapis te pjesme potječe iz grada Aintaba (danas: Gaziantep), a snimljen je 1902. Dvanaestogodišnji Avedis, sin nekoga armenskog trgovca, pjesme je pjevao arheologu i liječniku Felixu von Luschanu. Pjesma *Üsküdar'a Gider Iken* nastala je, po svemu sudeći, iz osmanske ljubavne pjesme, *makama* ili tzv. *türkü*, a možda čak i iz jedne škotske koračnice; prema jednoj priči, Turci su je čuli od škotskih trupa koje su se u Krimskom ratu borile na strani Osmanlija. U svojim kiltovima i glazbujući na gajdama, bili su u to vrijeme vrlo uočljivi. Melodija je bila tako lijepa i zanimljiva da se vrlo brzo proširila i u narodu postala iznimno popularna. Turski tekst pjesme govori o imućnoj udovici iz visokoga društva dvorjana koja putuje u Üsküdar, danas dio Istanbula na azijskog strani grada. Ondje će se naći sa svojim ljubavnikom, zapisničarom (čatom) s kojim se ponosno vraća u Istanbul – tračevima usprkos.

Дорогой длинною (*Dorogoi dlinnoju / Po putu dugomu*) skladba je sovjetskoga skladatelja **Borisa Fomina** (Sankt Peterburg, 12. travnja 1900. – Moskva, 25. listopada 1948.) za koju je stihove napisao Konstantin Podrevskij, a temelji se na ruskoj narodnoj pjesmi. Pjesma govori o putovanju saonicama koje vuče tropreg („trojka“), što je metafora životnog putovanja. *Po putu dugomu* svjetsku je slavu postigao u filmu *Braća Karamazovi* Richarda Brooksa, ekranizaciji istoimenoga antologijskog romana Fjodora Mihajloviča Dostojevskog. Njujorški skladatelj Gene Raskin napisao je 1962. inačicu pjesme na engleskom jeziku: sedam godina poslije *Those Were the Days* krenula je u svoj pobjedonosni pohod po svijetu. Producent pjesme bio je Paul McCartney. Pjevačica Mary Hopkin pjesmu je pjevala na čak pet jezika: engleskom, njemačkom, francuskom, talijanskom i španjolskom! *Po putu dugomu* izvodi se danas svuda po svijetu i prevedena je na mnoge jezike, čime je postala dio popularne kulture na svim kontinentima!

Hej, соколи (*Hej, sokoly / Hej, sokolovi*) ukrajinska je i poljska pjesma, no jedan dio povjesničara glazbe vjeruje da ju je skladao **Maciej Kamieński** (Šopron, 13. listopada 1734. – Varšava, 25. siječnja 1821.), poljski skladatelj rođen u Mađarskoj od slovačkih roditelja. Kamieński je dugi niz godina živio u Beču, gdje se družio i s mladim Wolfgangom Amadeusom Mozartom, a povijest poljske glazbe slavi ga kao autora prve opere na poljskom jeziku *Ńedza uszczęśliwiona* (*Usrećena bijeda*, 1778.). U slavenskoj mitologiji sokol je simbol junaka (često onoga koji biva poražen) koji je stavljen pred težak, gotovo neostvariv zadatak. Pjesma *Hej, sokolovi* govori o odlasku mladoga Kozaka iz voljene Ukrajine, no i maglovite slutnje da bi mogao poginuti i želje da bude pokopan pokraj svoje djeve u rodnom zavičaju. Pjesmu posebno emotivno doživljavamo danas, u jeku brutalne, strašne i ničim izazvane agresije na neovisnu i međunarodno priznatu Ukrajinu.

Alpske narodne pjesme dio su specifične višestoljetne tradicije. Tko ih pjeva, njeguje ih i prenosi dalje, pritom ih mijenjajući i tako osobno pridonoseći oblikovanju vlastite kulture. Narodne pjesme često imaju neobične sudbine. U pravilu se prenose usmenim putem, njihov autor najčešće ostaje anoniman. Popijevke slove kao „nastale u narodu“ i tipične za određeni kraj. Pjesme s Alpa imaju već na prvi pogled lako raspoznatljive karakteristike: mnoge izvode jodleri ili počinju zapjevom jodlera. Glavna melodija u pravilu je u srednjem glasu, a gornje i donje melodije pjevaju (improviziraju) vješti pjevači. Alpske pjesme zrcale lokalne običaje i tradicije; one su najčešće vesele ili melankolične. Tekstovi tih pjesama govore o ispaši stoke, o poljoprivredi, lovu, divljim životinjama, o mužnji, sječi i cijepanju drva, splavarenju, plesu, ljubavi, životu i smrti, o svemu onome što ljudi rade na cijelom svijetu. Narodna pjesma iz Koruške **Wia schean is, wann i siag die Sunn aufgehn** (*Divno je kad vidim sunce na izlasku*) govori o predivnim alpskim pejzažima u proljeće, divokozama na strminama, šumama u kojima pjevaju ptice i kukaju kukavice. U pjesmi **In der Mölltaltein** (*Na padini nad Möllom*) tema je ljubav, a motivi su odmor u predivnoj prirodi i djevojke.

Josef Strauss (Beč, 20. kolovoza 1827. – Beč, 22. srpnja 1870.) bio je brat „kralja valcera“ Johanna Straussa mlađeg. Josef nije želio postati profesionalni glazbenik: bio je inženjer građevinarstva i njegov posao ga je posve ispunjavao. Između ostalog, za Bečki magistrat izumio je vrlo učinkovit stroj za čišćenje ulica. No brat Johann doživio je 1853. slom živaca pa je majka Anna zamolila sina Josefa da ga zamijeni na jednom koncertu i preuzme vođenje orkestra. Koncerti su za obitelj Strauss bili važan izvor prihoda. Budući da je Josef bio introvertiran i skroman, mrzio je stajati „pod svjetlima reflektora“, ali je ipak u svim prilikama kad je to bilo potrebno zamijenio brata za dirigentskim pultom. Josef je gotovo cijeloga života pobolijevao. Njegovo se zdravstveno stanje 1870. znatno pogoršalo. Možda je francusku polku **Heiterer Muth** (*Vedra ćud*) skladao da bi ohrabrio samoga sebe; za njega je glazba bila oblik meditacije pa se naziv djela doima kao „upozorenje“ vlastitom duhu i tijelu. Skladba je praižvedena u prigodi koncerta u dobrotvorne svrhe 9. veljače 1870. Dva tjedna nakon koncerta Josefu je umrla majka, što je rezultiralo i njegovim živčanim slomom. Četiri mjeseca nakon majčine smrti srušio se i sâm na jednom koncertu i više se, nažalost, nije oporavio. Umro je mlad, s tek navršene 43 godine... *Vedru ćud* Bečki dječaci pjevali su s Bečkim djevojčicama i uz orkestar Bečke filharmonije na Novogodišnjem koncertu u Zlatnoj dvorani Musikvereina 1. siječnja 2023. pod ravnanjem austrijskoga dirigenta Franz Welsch-Mösta.

Johann Strauss mlađi (St. Ulrich [danas dio grada Beča], 25. listopada 1825. – Beč, 3. lipnja 1899.) rođen je kao sin istoimenoga skladatelja u slavnoj glazbenoj dinastiji Strauss: barem četiri člana obitelji su skladala; uz oca Johanna (Beč, 14. ožujka 1804. – Beč, 25. rujna 1849.), skladali su i njegovi sinovi Johan Strauss, već spominjani Josef i Eduard (Beč, 15. ožujka 1835. – Beč, 28. prosinca 1916.). Kad je Johannu mlađem bilo deset godina, postao je njegov otac Kraljevski i carski balski glazbeni direktor (*k. K. Hofball-Musikdirektor*), a tu titulu stekao je poslije i sin Johann. Otac Johann nije želio da mu sinovi postanu glazbenici, ponajmanje Johann. Poslao ga je u obrtničku školu i trebao je postati činovnik. Kad je otac napustio obitelj, Johann je uz majčinu pomoć potajno počeo učiti glazbu. Kao osamnaestogodišnjak, 1844. osnovao je kapelu (mali orkestar) s kojom

je postigao veliki uspjeh. Pet godina nakon očeve smrti, Johann je preuzeo ravnanje njegovim orkestrom. Godine 1863. postao je i on *Musikdirektor* i sve do 1871. bio je ravnatelj svih balova u Beču. Među njegove poklonike ubrajaju se i veliki skladatelji Richard Wagner, Giuseppe Verdi i prezimenjak Richard Strauss. Johannov prijatelj Johannes Brahms govorio je u šali da iz Johanna „glazba sama curi“. Johann Strauss skladao je više od pet stotina valcera. Mnoge njegove melodije skladane su pod utjecajem *klezmer* glazbe i narodnih pjesama iz Galicije, a njegova glazba odražava društveni i umjetnički duh vremena – bonvivansko uživanje u čarima života i gotovo hedonističke svjetonazore (bečkog) građanskog sloja 19. stoljeća. *Tritsch Tratsch* je naziv šaljivoga kazališnog komada austrijskog dramatičara, glumca i opernog pjevača Johanna Nestroya (Beč, 7. prosinca 1801. – Graz, 25. svibnja 1862.), a radnja se vrti oko društvenog trača. Godine 1858. u Beču su se pojavile i satirične novine istog naziva, koje su ismijavale ugledne i poznate Bečane. U izdanju od 21. ožujka 1858. pojavio se i članak u kojem se tvrdi da je Johann Strauss zbog svojih čestih boravaka i koncerata u Rusiji zanemario bečku koncertnu publiku. U kuloarima se pričalo da je (a kako drugačije) krivac za to neka lijepa Ruskinja. **Tritsch Tratsch** (*Trič-trač*), **brza polka op. 214** bio je Straussov odgovor na intrige i novinske napise. Komad je nastao između kolovoza i studenoga 1858., a praižveden je 24. studenoga u gostionici *Zum grossen Zeisig* (*Kod velikog češljugara*) na Spittelbergu, najprije bez teksta. Poslije se pojavio niz verzija tekstova koji su pjevani na poznatu melodiju. Ubrzo nakon praižvedbe pojavila se verzija teksta narodnoga pjevača Johanna Baptista Mosera, koju u ovoj prilici pjevaju i Bečki dječaci, a bavi se smislom i besmisлом tračeva.

U godinama 1862. i 1863. August Silberstein (Budimpešta, 1827. – Beč, 1900.) objavio je dva sveska priča o životu sela u Austriji: priče su postale silno popularne i nadahnule su **Josefa Straussa** da sklada valcer koji danas ima status remek-djela. Strauss, koji je bio Silbersteinov prijatelj, u svojoj je glazbi savršeno ozrcalio idiličnu atmosferu koju je književnik opisao u svojim pričama. Skladba **Dorfschwalben aus Österreich** (*Seoske lastavice iz Austrije*) praižvedena je 1864. u bečkom parku Volksgarten uz veliki popratni vatromet.

Organizator i nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, Zagreb, Trg Stjepana Radića 4

Za nakladnika: Dražen Sirišević, ravnatelj
Producentica: Lana Merkaš
Urednica: Jelena Vuković

Autori teksta: Davor Merkaš, Tina Breckwoldt
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Cerovski d.o.o., Zagreb
Naklada: 700 primjeraka
Cijena: 2,65 eura
www.lisinski.hr

LODOVICO GROSSI DA VIADANA

Exsultate iusti in Domino (*Pravednici, Gospodinu kličite*), motet

Psalam 33 (32)

Prijevod: *Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996.

Exsultate, iusti, in Domino;
rectos decet collaudatio.
Confitemini Domino in cithara;
in psalterio decem chordarum psallite illi.
Cantate ei canticum novum;
bene psallite ei in vociferatione.

Pravednici, Gospodinu kličite!
Hvaliti ga pristoji se čestitima.
Slavite Gospodina na harfi,
na liri od deset žica veličajte njega!
Pjesmu novu zapjevajte njemu
i glazbala skladna popratite poklicima.

HENRY PURCELL

Music for a While (*Glazba za neko vrijeme*), scenska glazba za dramu *Edip*, Z. 583

Stihovi: John Dryden

Prijevod: Mate Maras

Music for a while
shall all your cares beguile.

Glazba za neko vrijeme
odagnat će sve vaše brige.

Wond'ring how your pains were eas'd
And disdaining to be pleas'd
Till Alecto free the dead
From their eternal bands,
Till the snakes drop from her head,
And the whip from out her hands.

Čudeći se kako minuše vaše patnje
I kako je prezrenost ugodna
Dok Alekta ne oslobodi mrtve
Iz njihovih vječnih okova.
Dok zmije ne iskoče iz njezine glave
I bič iz njezinih ruku.

FRANZ SCHUBERT

Der Gondelfahrer (*Gondolijer*), D. 809, op. 28

Stihovi: Johann Baptist Mayrhofer

Prijevod: Sead Muhamedagić

Es tanzen Mond und Sterne
Den flücht'gen Geisterreih'n
Wer wird von Erdensorgen
Befangen immer sein

To plešu mjesec i zvijezde
kolo lepršavo;
tko bi se zbog briga zemnih
svagda snebio!

Du kannst in Mondesstrahlen
Nun, meine Barke, wallen
Und aller Schranken los
Wiegt dich des Meeres Schoss.

Na mjesecini možeš
sad ljuljat' barku moju;
zapreka nema više,
sve dok te more njiše.

Vom Markusturme tönte
Der Spruch der Mitternacht:
Sie schlummern friedlich alle,
Und nur der Schiffer wacht.

S Markova tornja se čuje
ponoći jasan zvuk;
zadrijemali već svi su,
al' lađar bdije tu.

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY

Wasserfahrt (*Vožnja vodom*), op. 50 br. 4

Stihovi: Heinrich Heine

Prijevod: Sead Muhamedagić

Am fernen Horizonte
Erscheint, wie ein Nebelbild,
Die Stadt mit ihren Türmen,
In Abenddämmerung gehüllt.

Na obzorju dalekom
Kao slika maglena,
Grad s kulama se javlja,
Suton mu je koprena.

Ein feuchter Windzug kräuselt
Die graue Wasserbahn;
Mit traurigem Takte rudert
Der Schiffer in meinem Kahn.

Čarlija lahor vlažan
Sivkastom maticom;
U tužnom taktu vesla
Lađar u čunu mom.

Die Sonne hebt sich noch einmal
Leuchtend vom Boden empor
Und zeigt mir jene Stelle,
Wo ich das Liebste verlor.

Još jednom se sunce diže
Ljeskajuć se sa tla;
Pokazuje mi mjesto
Gdje dragu izgubih ja.

ROBERT SCHUMANN

Zigeunerleben (*Ciganski život*), op. 29 br. 3

Stihovi: Emanuel Geibel

Prijevod: Ines Meštrović

Im Schatten des Waldes, im Buchengezweig
Da regt sich's und raschelt und flüstert zugleich;
Es flackern die Flammen, es gaukelt der Schein
Um bunte Gestalten, um Laub und Gestein.

U sjeni šume sad njišu se grane,
nešto se miče i šušti pa stane;
plamići trepere, odraza pramen
na družinu pada, lišće i kamen.

Das ist der Zigeuner bewegliche Schar,
Mit blitzendem Aug' und mit wallendem Haar,
Gesäugt an des Niles geheiligter Flut,
Gebräunt von Hispaniens südlicher Glut.

To Cigana družba je svud što skita,
oko im sjajno, kosa valovita,
s Nila su došli, što buja, vijuga,
lica preplanulih, s iberskog juga.

Ums lodernde Feuer in schwellendem Grün
Da lagern die Männer verwildert und kühn,
Da kauern die Weiber und rüsten das Mahl,
Und füllen geschäftig den alten Pokal.

Uz vatru što plamti, sred zelene trave
muškarcu tu leže kuštrave glave,
a žene čuče i spravljaju jelo,
u pehar stari toče vino bijelo.

Und Sagen und Lieder ertönen im Rund,
Wie Spaniens Gärten so blühend und bunt,
Und magische Sprüche für Not und Gefahr
Verkündet die Alte der horchenden Schar.

Legende drevne i pjesme sad kruže,
bogate, bujne ko španjolske ruže,
svi slušaju pomno kad izgovara
magične riječi vračara stara.

Schwarzäugige Mädchen beginnen den Tanz;
Da sprühen die Fackeln im rötlichen Glanz,
Heiß lockt die Gitarre, die Cymbel klingt,
Wie wilder und wilder der Reigen sich schlingt.

Dann ruhn sie ermüdet von nächtlichen Reihn;
Es rauschen die Buchen in Schlummer sie ein,
Und die aus der glücklichen Heimat verbannt,
Sie schauen im Traume das glückliche Land.

Doch wie nun im Osten der Morgen erwacht,
Verlöschen die schönen Gebilde der Nacht;
Es scharret das Maultier bei Tagesbeginn,
Fort zieht die Gestalten, wer sagt dir, wohin?

Djevojke plešu, crne su im oči,
odsaj je baklji crven u noći.
Gitara ih mami, cimbalo poziva,
a kolo sve tješnje i brže biva.

A kada ih umor najzad svlada,
tišinom noći šum grana zavlada.
Iz kraja svog što morahu uteći,
ti snivaju slatko o negdašnjoj sreći.

No tek što jutro na istoku svane,
nestanu čarobne slike nam znane.
Mazga pase, dan kupa se u rasi,
Cigani idu. Kamo put ih nosi?

HEINRICH WERNER

Heidenröslein (*Poljska ružica*)

Stihovi: Johann Wolfgang von Goethe

Prijevod: Maja Oršić-Magdić

Sah ein Knab ein Röslein stehn,
Röslein auf der Heiden,
War so jung und morgenschön,
Lief er schnell, es nah zu sehn,
Sah's mit vielen Freuden.
Röslein, Röslein, Röslein rot,
Röslein auf der Heiden.

Knabe sprach: Ich breche dich,
Röslein auf der Heiden!
Röslein sprach: Ich steche dich,
Dass du ewig denkst an mich,
Und ich will's nicht leiden.
Röslein, Röslein, Röslein rot,
Röslein auf der Heiden.

Und der wilde Knabe brach
's Röslein auf der Heiden;
Röslein wehrte sich und stach,
Half ihm doch kein Weh und Ach,
Musst es eben leiden,
Röslein, Röslein, Röslein rot,
Röslein auf der Heiden.

Vidje dječak ružicu,
ružicu u polju,
ko jutro mladu, lijepu,
potrča je vidjeti,
s užitkom gleda nju.
Ružica, ružica crvena,
ružica u polju.

Dječak reče: Ubrat ću te,
ružice u polju!
Ružica će: Ubost ću te
da uvijek misliš na me,
neću patnju tu.
Ružica, ružica crvena,
ružica u polju!

I divlji dječak ubra
ružicu u polju;
ružica je, braneć se, ubola,
jadikovka nije joj pomogla,
prođe patnju tu.
Ružica, ružica crvena,
ružica u polju.

FRANZ SCHUBERT

Erkönig (*Vilinski kralj*) D. 328

Stihovi: Johann Wolfgang von Goethe

Prijevod: Zoran Kravar

Prema: Johann Wolfgang Goethe, *Izabrane pjesme*, Matica hrvatska, Zagreb, 1999.

Wer reitet so spät durch Nacht und Wind?
Es ist der Vater mit seinem Kind;
Er hat den Knaben wohl in dem Arm,
Er fasst ihn sicher, er hält ihn warm.

Mein Sohn, was birgst du so bang dein Gesicht?
„Siehst, Vater, du den Erkönig nicht?
Den Erlenkönig mit Kron und Schweif?“
Mein Sohn, es ist ein Nebelstreif.

„Du liebes Kind, komm, geh mit mir!
Gar schöne Spiele spiel ich mit dir
Manch bunte Blumen sind an dem Strand.
Meine Mutter hat manch gülden Gewand.“

„Mein Vater, mein Vater, und hörest du nicht,
Was Erlenkönig mir leise verspricht?“
Sei ruhig, bleibe ruhig, mein Kind;
In dürren Blättern säuselt der Wind.

„Willst, feiner Knabe, du mit mir gehn?
Meine Töchter sollen dich warten schön;
Meine Töchter führen den nächtlichen Reihn,
Und wiegen und tanzen und singen dich ein.“

„Mein Vater, mein Vater, und siehst du nicht dort
Erkönigs Töchter am düstern Ort?“
„Mein Sohn, mein Sohn, ich seh es genau;
Es scheinen die alten Weiden so grau.“

„Ich liebe dich, mich reizt deine schöne Gestalt;
Und bist du nicht willig, so brauch ich Gewalt.“
„Mein Vater, mein Vater, jetzt fasst er mich an!
Erkönig hat mir ein Leids getan!“

Dem Vater grauset's, er reitet geschwind,
Er hält in den Armen das ächzende Kind,
Erreicht den Hof mit Mühe und Not;
In seinen Armen, das Kind war tot.

Tko jaše kasno po vjetru, sred mraka?
To otac je, svoga noseć dječaka;
Čvrsto ga grli, rukom ga prima,
I pazi da mu ne bude zima.

„Moj sinko, zašto strah te hvata?“
„Zar ne vidiš vilinskog kralja, tata?
Vilinskog kralja s krunom, u plaštu?“
„To pram je magle, obuzdaj maštu.“

„O, drago dijete, hodi amo,
Da lijepo igre zaigramo,
Po žalu je cvijeća šarena, bijela,
U moje majke zlatnih odijela.“

„Moj oče, moj oče, uši otvori,
Čuješ li što mi vilenjak zbori?“
„Umiri se, miruj, dijete moje;
Šum vjetra u suhu lišču to je.“

„O, milo dijete, nemoj oklijevat,
Moje će kćeri za tebe pjevat,
Eno u noćnom kolu već lete,
Plesom i pjesmom omamit će te.“

„Moj oče, moj oče, vidi l' ti oko
Njegove kćeri u mraku duboko?“
„Moj sinko, moj sinko, vida sam čista:
To stari se vrbik sivkasto blista.“

„Ljubim te, željan sam tvoje ljepote,
Nisi li voljan, silom ću po te!“
„Moj oče, moj oče, evo ga, tu je!
Vilenjak me hvata, napastuje!“

I otac se ježi, jaše ko munja,
U ruci mu dijete stenje, trabunja,
Do dvora stiže u nuždi i mucu;
A dijete mu mrtvo leži na ruci.

ADRIANO BANCHIERI

Capricciata a tre voci. Contrappunto bestiale alla mente

(*Capricciata u tri glasa. Životinjski kontrapunkt*)

iz zbirke: *Festino nella sera del Giovedì grasso avanti cena* (1608.)

Prijevod: Morana Čale

Nobili spettatori	Plemeniti gledatelji,
Udrete hor hora quattro belli humori.	Sad ćete čuti kako četiri lijepo ugođena glasa,
Un cane, un gatto, un cucco, un chiù per spasso	Pas, mačka, kukavica i ćuk, za zabavu
Far contrappunto a mente sopra un basso.	Napamet izvode kontrapunkt s basom.
Fa la la . . .	Fa la la . . .
Cu-cù, cu-ù...	Ku-ku, ku-ku . . .
Chiù, chiù...	Hu, hu . . .
Miau, miau...	Mijau, mijau . . .
Ba-bau, ba-bau...	Vau-vau, vau-vau...

Nulla fides gobis similiter est zoppis.	Ne uzdaj se u grbave, a ni u šepave.
Si squerzus bonus est, super annalia scribe.	Ako je koji razroki dobar, zabilježi u ljetopis.

ENNIO MORRICONE

Nella fantasia (U mašti)

Stihovi: Chiara Ferrau

Prijevod: Morana Čale

Nella fantasia io vedo un mondo giusto, Li tutti vivono in pace e in onestà. Io sogno d'anime che sono sempre libere, Come le nuvole che volano, Pien d'umanità in fondo all'anima.	U mašti vidim pravedan svijet, Ondje svi žive u miru i čestitosti. Ja sanjam o dušama koje su uvijek slobodne, Nalik na oblake što lete, Do dna duše ispunjeni čovječnošću.
Nella fantasia io vedo un mondo chiaro, Li anche la notte è meno oscura. Io sogno d'anime che sono sempre libere, Come le nuvole che volano.	U mašti vidim svijetao svijet, Ondje ni noć nije tako tamna. Ja sanjam o dušama koje su uvijek slobodne, Nalik na oblake što lete.
Nella fantasia esiste un vento caldo, Che soffia sulle città, come amico. Io sogno d'anime che sono sempre libere, Come le nuvole che volano, Pien d'umanità in fondo all'anima.	U mašti postoji topao vjetar, Koji na gradove puše poput prijatelja. Ja sanjam o dušama koje su uvijek slobodne, Nalik na oblake što lete, Do dna duše ispunjeni čovječnošću.

HEINZ KRATOCHWILL

Jubilate Deo (Kliči Bogu), motet op. 157a

Psalam 100, 1-3

Prijevod: Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996.

Jubilate Deo omnis terra, Servite Domino in laetitia! Intrate in conspectu ejus, intrate in exultatione, quia Dominus ipse est Deus. Jubilate Deo, Amen.	Kliči Bogu, sva zemljo! Služite Gospodinu u veselju! Pred lice mu dođite s radosnim klicanjem! Znajte da je Gospodin Bog. Kliči Bogu. Amen.
--	---

WILLIE NELSON

On the Road Again (Opet na putu)

© Full Nelson Music Inc.

By kind permission of / S ljubaznim dopuštenjem: EMI Music Publishing Germany GmbH

Prijevod: Mate Maras

On the road again Just can't wait to get on the road again The life I love is making music with my friends And I can't wait to get on the road again	Opet na putu Jedva čekam da opet budem na putu Volim život što sklada glazbu s prijateljima I jedva čekam da opet budem na putu
On the road again Goin' places that I've never been Seein' things that I may never see again And I can't wait to get on the road again	Opet na putu Idući u mjesta gdje nikada nisam bio Videći stvari koje možda nikada više neću vidjeti I jedva čekam da opet budem na putu
On the road again Like a band of gypsies we go down the highway We're the best of friends Insisting that the world keep turning our way And our way Is on the road again	Opet na putu Kao skupina Cigana idemo niz cestu Mi imamo najbolje prijatelje Ištući da se svijet stalno vrti na naš način A naš je način Opet na putu

NOVOZELANDSKA NARODNA PJESMA

Wellerman

Whaling shanty from New Zealand / Pjesma kitolovaca s Novog Zelanda

Prijevod: Mate Maras

There once was a ship that put to sea
The name of the ship was the Billy of Tea
The winds blew hard, her bow dipped down
Blow, me bully boys, blow.

Chorus

Hah!
Soon may the Wellerman come
To bring us sugar and tea and rum
One day, when the tonguing is done
We'll take our leave and go.
Hah!

She had not been two weeks from shore
When down on her a right whale bore
The captain called all hands and swore
He'd take that whale in tow.

Chorus

Before the boat had hit the water
The whale's tail came up and caught her
All hands to the side, harpooned and fought her
When she dived down below.

Chorus

No line was cut, no whale was freed
The captain's mind was not on greed
But he belonged to the Whaleman's creed
She took that ship in tow.

Chorus

For forty days or even more
The line went slack then tight once more
The boats were lost, there were only four
But still that whale did go

Chorus

As far as I've heard, the fight's still on
The line's not cut, and the whale's not gone
The Wellerman makes his regular call
To encourage the captain, crew and all.

Bio jednom brod koji je zaplovio morem
Ime toga broda bilo je Lonac za čaj
Vjetrovi su žestoko puhali, njegov pramac je tonuo
Pušite, moji srčani momci, pušite.

Pripjev

Hej!
Uskoro možda dođe Wellerman
Da nam donese šećera i čaja i rum
Jednog dana, kad završi rasijecanje kita
Oprostite ćemo se i otići.
Hej!

Nije bio ni dva tjedna od obale
Kad je na nj upravo naletio kit
Kapetan je sazvao svu posadu i zakleo se
Da će za sobom tegliti toga kita.

Pripjev

Prije nego što je brod zaplovio
Kitov se rep dignuo i zahvatio ga
Sva posada na boku s harpunima, borila se s njim
Kad je zaronio duboko ispod broda.

Pripjev

Konop nije presječen, kit se nije oslobodio
Kapetanova nakana nije bila pohlepa
Nego je pripadao kitolovačkoj vjeri
A kit je teglio taj brod.

Pripjev

Četrdeset dana ili čak više
Konop se labavio zatim ponovno zatezao
Čamci su izgubljeni, bila su samo četiri
Ali taj kit je i dalje teglio

Pripjev

Koliko sam čuo, borba se još vodi
Konop nije presječen i kit nije otišao
Wellerman redovito doziva
Da ohrabri kapetana, posadu i sve.

BOB MERILL

Mambo Italiano

Prijevod: Mate Maras

A girl went back to Napoli
Because she missed the scenery
The native dances and the charming songs
But wait a minute, something's wrong
Hey, mambo! Mambo italiano!
Go, go, go you mixed up *siciliano*
All you *calabraise*-a do the mambo like a crazy
Hey, mambo, don't wanna *tarantella*
Hey, mambo, no more a *mozzarella*
Hey, mambo! Mambo italiano!

Try an *enchilada* with a fish *baccalà* and then a
Hey *gumba*, I love a how you dance *rumba*
But take a some advice *paisano*
Learn how to mambo
If you gonna be a square
You ain't a gonna go nowhere
Hey, mambo! Mambo italiano!

Go, go, Joe, shake like a *Giovanno*
E lo che se dice you get happy in the feets
When you mambo italiano
Shake-a Baby shake-a cause i love a when you take a me
Mama say "stop-a or I'm gonna tell papa"
And a hey jadrool you don't a have to go to school
Just make-a like a big *bambino*
It's a like a *vino*
Kid you good a lookin', but you don't a-know what's cookin'
till you
Hey mambo, Mambo italiano
Ho, ho, ho, you mixed up *Siciliano*
it's a so delish-a ev'rybody come *capisce*
How to mambo italianoooooooo!
'Ats nice!

Neka djevojka se vratila u Napulj
Jer joj je nedostajao zavičaj
Iskonski plesovi i divne pjesme
Ali, čekaj malo, nešto je krivo
Hej, mambo! Mambo italiano!
No, no, no, pomiješala si *siciliano*
Cijeli tvoj *calabrese* pleše mambo kao lud
Hej, mambo, to nije *tarantella*
Hej, mambo, još manje *mozzarella*
Hej, mambo! Mambo italiano!

Kušaj, *enchilada* s bakalaram, i zatim
Hej, *gumba*, volim kako plešeš *rumba*,
Ali poslušaj malo savjet, *paisano*
Nauči kako ide mambo
Ako želiš biti kako treba
Nikamo nećeš poći
Hej, mambo! Mambo italiano!

No, no, Joe, tresi kao *Giovanno*
E lo che se dice budi sretnih nogu
Kad plešeš mambo italiano
Tresi, *baby*, tresi, volim kad me primaš
Mama kaže „dosta ili ću reći tati“
I hej, protuho, ne moraš ići u školu
Samo budi kao veliki *bambino*
To je kao vino
Klinac, dobro izgledaš, ali ne znaš
Što se kuha dokle sâm ne zaplešeš
Hej, mambo, mambo italiano!
Ho, ho, ho, pomiješao si *siciliano*
To je tako slatko da svatko *capisce*
Kako se pleše mambo italianoooooooo!
To je krasno!

TURSKA NARODNA PJESMA

Üsküdar'a gider iken (*Na putu do Uskudara*)

Stihovi: Nuri Halil Poyraz, Muzaffer Sarisozen

Prijevod: Marta Andrić

Üsküdar'a gider iken aldi da bir yağmur
Katibimin setresi uzun eteği çamur
Katip uykudan uyanmış gözleri mahmur
Katip benim ben katibin el ne karşı
Katibime kolalı da gömlek ne güzel yaraşır

Üsküdar'a gider iken bir mendil buldum
Mendilimin içine lokum doldurdum
Ben yarimi arar iken yanımda buldum
Katip benim ben katibin el ne karşı
Katibime kolalı da gömlek ne güzel yaraşır

Na putu do Uskudara* izlila se kiša.
Dug je kaput mog pisara, rubovi mu blatnjavi.
Pisar se probudio, oči su mu snene.
Pisar je moj, ja njegova, što drugima preostaje?
Mom pisaru uštirkana košulja tako lijepo pristaje!

Na putu do Uskudara našoh rupčić.
U svoj sam rupčić zamotala lokume.
Tražila sam svoga dragog, on se stvorio kraj mene.
Pisar je moj, ja njegova, što drugima preostaje?
Mom pisaru uštirkana košulja tako lijepo pristaje!

* Uskudar je istanbulska četvrt na azijskoj strani grada.

BORIS FOMIN

Дорогой длинною (*Dorogoi dlinnoju*) (*Po putu dugomu*)

Stihovi: Konstantin Podrevskij

Prijevod: Radomir Venturin

Ехали на тройке с бубенцами,
А вдали мелькали огоньки...
Эх, когда бы мне теперь за вами,
Душу бы развеять от тоски!

Chorus
Дорогой длинною, погодой лунною,
Да с песней той, что вдали летит звеня, И с той
старинною, да семиструнною, Что по ночам так мучила
меня!

Да выходит, пели мы задаром, Понапрасну ночь за
ночью жгли.
Если мы закончили со старым,
Так и ночи эти отошли!

Chorus
В даль родную новыми путями
Нам отныне ехать суждено!
Ехали на тройке с бубенцами,
Да теперь проехали давно!

Chorus
При использовании материала web-ссылка на
первоисточник обязательна / izvornik preuzet s internetske
stranice: <https://pesni.retroportal.ru/sr1/24.shtml>

S praporcima zvonkim trojka hiti,
A plamičci posvud uokol...
Eh, da mi je sada s vama biti
Da iz duše razvjetroj svu bol!

Pripjev
Tom cestom dugačkom, pod punim mjesecom,
I s pjesmom što je u dalj zvučila,
Ma s onom starinskom, uz žica srebren zvon,
Što noćima je mene mučila!

Uzalud smo pjevali, gitaro,
Bančili sve noći besane.
Ako smo odbacili sve staro,
Znači, te su noći nestale!

Pripjev
Zavičajnim novim putovima
Sudeno nam je putovati!
Hitasmo na trojci s praporcima,
To se može sad tek snovati!

Pripjev

MACIEJ KAMIEŃSKI / UKRAJINSKA NARODNA PJESMA

Гей, соколи (*Hej, sokoly / Hej, sokolovi*)

Stihovi: Timko Padura

Prijevod: Radomir Venturin

Гей, десь там, де чорні води,
Сів на коня козак молодий.
Плаче молода дівчина,
Іде козак з України.

Chorus
Гей! Гей! Гей, соколи!
Оминайте гори, ліси, доли.
Дзвін, дзвін, дзвін, дзвіночку,
Степовий жайвороночку

Гей! Гей! Гей, соколи!
Оминайте гори, ліси, доли.
Дзвін, дзвін, дзвін, дзвіночку,
Мій степовий дзвін, дзвін, дзвін

Chorus
Жаль, жаль за милою,
За рідною стороною.
Жаль, жаль серце плаче,
Більше її не побачу.

Chorus
Меду, вина наливайте
Як загину поховайте
На далекій Україні
Коло милої дівчини.

Chorus
Гей, десь там, де чорні води
Сів на коня козак молодий
Плаче молода дівчина
Іде козак з України

Hej, tu gdje su crne vode,
Mlad Kozak konja podbode,
Djevojka mlada suze lije,
Ode Kozak iz Ukrajine.

Pripjev
Hej! Hej! Hej, sokolovi!
Za vama su gore, šume, dolovi.
Cin, cin, zvonce ciliče,
Stepska ševo, ptičice.

Hej! Hej! Hej, sokolovi!
Za vama su gore, šume, dolovi.
Cin, cin, cin, zvonca zvon,
Moj stepski cin, din, don.

Pripjev
Žao mi je, žao mi sve jače
Dragog zavičaja moga,
Žao mi je, žao, srce plače,
Stupiti mi neće tamo noga.

Pripjev
Medovinu, vina dajte,
Kad poginem, zakopajte
Sred daleke Ukrajine,
Kraj djevojke mile.

Pripjev
Hej, tu gdje su crne vode,
Mlad Kozak konja podbode,
Djevojka mlada suze lije,
Ode Kozak iz Ukrajine.

KORUŠKA NARODNA PJESMA

Wia schean is, wann i siag die Sunn aufgehn (*Divno je kad vidim sunce na izlasku*)

Prijevod: Maja Oršič-Magdić

Wia schean is, wann i siag di Sunn aufgehn
und die Vogalan in Wald, dō singan schen.
In der Maienzeit, ja wann der Kuckuck schreit,
ja herts, ös Leitlan, des is mei Freid.
Jodler

Divno je kad vidim sunce na izlasku,
a ptičice u šumi lijepo pjevaju.
U svibnju, kada kukavica kuka,
čujte, obronci, to radost mi je sva.
Jodlanje

Wann der Gamsbock her übers Riegerl springt
und die Sennarin so frohe Liada singt,
in der Maienzeit, ja wann der Kuckuck schreit,
da sagt die Sennarin, des is mei Freid.
Jodler

Kad divokozka skoči preko zasuna
i pastirica vedre pjesme pjeva,
u svibnju, kada kukavica kuka,
pastirica veli, to radost mi je sva.
Jodlanje

KORUŠKA NARODNA PJESMA

In der Mölltalleitn (*Na padini nad Möllom*)

Prijevod: Maja Oršič-Magdić

In da Mölltälleit'n, in da Sunnaseit'n,
då sein die Bleamal no amål so schian.
Willst a Sträussal bind'n, schiane Bleamal find'n,
muasst in die Sunnaseit'n einigiah'n.

Na padini nad Möllom, na sunčanoj strani,
cvijeće je još jednom tako lijepo.
Želiš li na čí lijepo cvijeće za kiticu,
moraš poći na sunčanu stranu.

In da Mölltalleit'n, in da Sunnaseit'n,
då sein die Diandl'n no amål so schian.
Willst a Diandle krieg'n, willst di recht verliab'n,
muasst in die Sunnaseit'n einigiah'n.

Na padini nad Möllom, na sunčanoj strani,
djevojke su opet tako lijepe.
Želiš li jednu, zaljubit se u nju,
moraš poći na sunčanu stranu.

In da Mölltälleit'n, in da Sunnaseit'n,
då is des Rast'n no amål so schian.
Wanns mi aussitrag'n, in an hōlzern Schrägn,
bleibts in da Sunnaseit'n no amål stian.

Na padini nad Möllom, na sunčanoj strani,
odmarati se tako je lijepo.
Dok me u lijesu budete nosili,
zastanite na sunačnoj strani.

JOSEF STRAUSS

Heiterer Muth (*Vedra čud*)

francuska polka, op. 281

Tekst: Tina Breckwoldt

Prijevod: Maja Oršič-Magdić

Der Mensch ist leider oft nicht so mit sich zufrieden oder froh
er hadert mit dem Lauf der Welt, von dem er auch so gar nichts hält.
Doch bald beginnt ein Neues Jahr, viel besser, als das alte war
Der Vorsatz geht zum heitren Muth, denn Heiterkeit tut gut.

Wer heiter ist, der macht die Menschen fröhlich, um nicht zu sagen selig,
wer heiter ist, der zieht auch ganz allmählich die Andern in den Bann.
Wer heiter ist, der macht die Menschen fröhlich, um nicht zu sagen selig,
wer heiter ist, ist ganz unwiderstehlich, er steckt die Menschen an.

- allein das ist so einfach nicht, denn Heitersein braucht Mut
Der Mensch ist leider oft nicht so mit sich zufrieden oder froh;
er hadert mit dem Lauf der Welt, von dem er auch so gar nichts hält.

Ein Trottel tritt ohngelenk und stolpernd durch sein Leben,
bis man ihm zeigt, was er verpasst in seinem sturen Grant.
Wenn er vielleicht auch einmal lacht, er hätt' sich nichts vergeben;
viel weiter käme er mit Charme und Schmah, das hat er wohl erkannt -

So lebt er denn so wie noch nie mit angewandter Heiterkeit
steht er wie noch nie zuvor, vor Ungemach gefeit,
ergeht er sich so wie noch nie in subversiver Heiterkeit
schwebt er wie noch nie zuvor, von aller Last befreit.

Inzwischen ist der Mensch soweit, er übt sich in Gelassenheit
er sieht die Welt mit Heiterkeit, zu neuem Tun bereit:
Und so beginnt ein Neues Jahr, so gar nicht wie das alte war
mit neuem Glück und neuem Mut, das wäre wirklich gut.

Wer heiter ist, der macht die Menschen fröhlich . . .

Und endlich ist man auch bereit mit Mut zur Heiterkeit -
Und wieder Einer weiter ist, denn wer auch immer heiter ist,
sein Leben sehr viel mehr genießt und nicht vergisst:
Dem Heiteren gehört die Welt.

Nažalost, čovjek često sam sobom nije zadovoljan, svijetu tom on se opire, misli o njem sve najgore. Al' godina sad je nova, bolja nego protekla, odlučimo vedri biti, jer vedrina godi

Tko je vedar ljude usređuje, čak i ushićuje, tko je vedar, postupno će i druge zanimati. Tko je vedar ljude usređuje, čak i ushićuje, tko je vedar neodoljiv je i druge zarazi.

-al' to nije tako lako, jer vedrina traži hrabrost. Nažalost, čovjek često sam sobom nije zadovoljan, svijetu tom on se opire, misli o njem sve najgore.

Blesan se kroz život vuče posrćući, trapavo dok ne shvati što propušta u zlovolji on. Ako se i nasmije, oprostio si ne bi to; dalje stiže šarmom, šalom, to je valjda shvatio –

I živi kao nikad još, u primijenjenoj vedrini, i kao nikad još siguran od nedaća, predaje se kao nikad subverzivnoj on vedrini, lebdi kao nikad još, oslobođen tereta.

Čovjek je već došo dotle da smirenosti uči se, gleda na svijet s vedre strane, za novo spreman je: i godina već je nova, nipošto ko protekla, s novom srećom i vedrinom, to bi dobro bilo.

Tko je vedar ljude usređuje...

I najzad je čovjek spreman hrabro za vedrinu – i opet netko dalje je, jer tko vedrini se predaje, u životu on uživa, ne zaboravlja: svijet hrabrima pripada.

JOHANN STRAUSS ml.
Tritsch Tratsch (Trič-trač), polka, op. 214
Stihovi: Tina Breckwoldt
Prijevod: Maja Oršić-Magdić

Er ist – man sagt – (Ach, Klatsch - und Tratsch)
Man hat sich schon beschwert
Er fragt – man klagt (Wir sind - empört)
Das ist doch unerhört.

Er meint – es scheint (Nur Klatsch - und Tratsch)
Er stellt sich gern zur Schau
Man glaubt – man meint (Wie schön - ist das)
Ich weiss es nicht genau.

Gerichte brodeln ganz ungeniert
raffiniert, kommentiert
auf einmal fühlt man sich exponiert
wie es denn das nur passiert?

Das hat man noch nie vernommen!
Ist das schon mal vorgekommen?
Wie sind wir hierher gekommen,
hier an diesen Punkt?

Das Gehirn geht im Kreis
Der Verstand liegt auf Eis
während sie die Mär verbreiten

Trio
Wenn sie kleine Erbsen zählen
Um die anderen zu quälen
Zwischen Schwert und Worten wählen
wollen sie nur zeigen
dass sie tüchtig sind.

Treiben sie es auf die Spitze,
feixen, frozzeln, reissen Witze,
reden sich in Dauerhitze,
um sich zu beweisen,
dass sie wichtig sind.

Wir kommen jetzt so richtig erst in Fahrt
Inzwischen geht es wirklich hart auf hart
Wir streiten um des alten Kaisers Bart
Ja, um des Kaisers Bart.

Coda
Es ist ein Gerücht.
Was weiss man denn? Man weiss doch nichts.
Das weiss ich!

On je – priča se – (Ma, trač – tek trač)
Netko se žalio,
On pita – tuže se (Za nas – skandal)
To je nečuveno.

On reče – čini se (Tek trač – baš trač)
Rado se razmeće
Misli se – kaže se (Krasno – je to)
Ja ne znam točno sve.

Glasine rastu neženirano,
rafinirano, komentirano,
osjećaš se eksponirano,
kako se to dogodilo?

To se nikad nije čulo!
Je l' se to već ikad zbilo?
Kako dovde dođosmo,
baš do mjesta tog?

Mozak vrti se u krug,
razumu to put je dug
dok se priča širi dalje.

Trio
I tako cjepidlače
da bi druge mučili
birajući mač il' riječi,
sve tek da pokažu
da su sposobni.

Mak na konac tjeraju,
cerečaju se, peckaju,
uzavrelo raspravljaju
da sebi dokažu
da su prevažni.

Tek sad se zahuktavamo
i stvar još zaoštravamo,
zbog sitnica se svađamo,
zbog sitnica, da.

Coda
To su glasine.
Pa što se zna? Baš ništa.
To znam ja!

JOSEF STRAUSS

Dorfschwalben aus Österreich (*Seoske lastavice iz Austrije*)

Stihovi: Klemens Dorn

Prijevod: Maja Oršić-Magdić

Durch die Fluren zieht ein Ahnen
Bächlein wird vom Eise frei
Laue Lüfte kosend mahnen
Wintersnot, sie ist vorbei.

Quelle froh vom Felsen springt,
Falter sich in Lüften schwingt,
Lust das Herz durchdringt.

Horch! Horch! Lieblicher Sang
Tönet das Dorf entlang
Ei, die Schwalben, sie sind zurück,
Sie bewahrte ein gutes Geschick
Über Länder und Berge und Meer
Kommen weit aus der Ferne sie her.

Wie lieb ich dich, mein Heimatort!
War lang jetzt in der Fremde fort
Nun freudig ich dich wieder seh'
Beglückt von deiner Nähe.

Erwacht aus düstrer Winternacht
Prangt alles nun in Frühlingssprach
Kein Sturm mehr um das Dörfchen tost
Die Sonne es umkost.

Im Gras das Veilchen nun das Köpfchen hebt
Aufwärts blickt, fröhlich nickt
Am Halm ein Käferlein zur Spitze strebt
Lacht dem Blümchen zu vergnügt.

Maiensonne Wunder schafft
Alles fühlet neue Kraft
Reges Leben überall
Zeiget sich in Berg und Tal.

Auch die Schwalbe froh entdeckt
Dass für sie der Tisch gedeckt.
Bleibt nicht länger mehr allein
Denkt sich, besser schmeckt's zu zwein.

Posvuda se nešto sluti,
led potočić napušta,
u blagom zraku svatko ćuti,
zimskoj nevolji je kraj.

Iz stijene izvor izbija,
leptir kreće na svoj let,
radost srce prožima.

Čuj! Čuj! Milozvučni pjev
selom odjekuje.
Oj, lastavice se vratiše,
sretna sudbina ih očuva
preko brda, dola i mora,
izdaleka doletješe.

Drag si mi, zavičaju moj!
Dugo bijah u tuđini,
sad radosno ti se vraćam,
sretan u tebi prebivam.

Iz mračne se zimске noći
budi sve u proljetnoj raskoši,
seocu već ne prijete oluje,
sunce ga blago miluje.

U travi ljubica glavicu diže,
uvis gleda, vedro se njiše,
stabljikom se kukac penje,
cvjetiću se osmjehuje.

Sunce svibnja čini čuda,
sve prožima snaga nova,
život struji posvuda,
preko brda i dolova.

I lastavica veselo
zatekla je prostr stol,
za samoću nema volje,
udvoje je ipak bolje.

Zwei Schwalben, die fliegen wohl über das Dach
Hin und her, kreuz und quer
Des Nachbars Margarete schaut lang ihnen nach
Und denkt: wie sehr ist's Nestbauen schwer.

Wie herzig's Gretchen, schau nur an,
was doch ein kleines Vöglein kann,
ich wollte, schenkt du mir Vertraun
ein Nest für uns auch bauen.

Wenn dir nur an mir liegt ein wenig daran
Du holde Maid, so sag es heut
Da fang ich sogleich dann zum Nestbauen an
Für uns allbeid', ich bin dazu bereit.

Das Nest ist jetzt fertig
Gott möge es bewahren
Vor Sturm und vor Feuer
Und anderen Gefahren
Und wenn auch manch Räuber
Es gierig verlangt
Nicht Katze noch Marder
Zum Nestlein gelangt.

Mit dir, du holdes Gretelein
Lass' ewig mich beisammen sein
Und wie die Schwalben unterm Dach
Beschütze uns Gott vor Ungemach.

Heute im Dorfe, welch buntes Gewimmel,
Fahnen wehen.
Sagt, was bedeutet das frohe Getümmel?
Lasst doch sehen.

Plötzlich ein Hochzeitspaar mitten im Schwarme
Ei, ich wette, dass unser Bräutigam
Führt an dem Arme Nachbars Grete.

Und lockend schon spielen die Geigen zum Tanze
Juchheiße, juchheirassa, Bass brummt dazu.
Jugend, die schlingt sich zum Reigen im Kranze,
Juchheiße und walzt ohne Ruh'.

Das Häuschen dort, es ist geweiht
Durch Arbeit und Zufriedenheit
Und unters Dach in jedem Jahr
Zieht ein ein Schwalbenpaar.

Dvije lastavice lete iznad krova,
amo-tamo, uzduž i poprijeko,
promatra ih Margareta susjedova,
misleć: sviti gnijezdo baš je teško.

Baš ljupko je, gle, Gretice,
što ptičica mala zna,
daj, pruži mi povjerenje
da gnijezdo za nas svijem ja.

Je l' ti bar malo do mene stalo,
mila djevo, to ćeš mi reć,
pa odmah počijem graditi gnijezdo
za nas dvoje, vrijeme je već.

Gnjevdaše je gotovo,
Bog nek čuva njega
od vatre i oluje
i opasnog svega.
Pa iako kradljivci
za gnijezdom tim žude,
nek mačke, a ni kune
blizu mu ne bude!

S tobom, mila Gretice,
daj da budem dovijeka,
nek ko laste ispod krova
Bog nas štiti od nedaća!

Danas u selu, kakve li vreve,
viju se zastave.
Recite, kakvo veselje to je?
Da vidimo što je!

Usred mnoštva iznenada
svadbeni par hodi.
Mladoženja, kladim se,
susjedovu Gretu za ruku vodi.

Violine na ples pozivaju,
iju-ijuju, još i bas bruji,
mladi u kolu uživaju,
ijuju, plesati ne prestaju.

Kućica je ta blagoslovljena,
u njoj rada i zadovoljstva dar,
a ispod krova svakog ljeta
useli se lastavica par.

LISINSKI PLEŠE POD MASKAMA
Subota, 18. veljače 2023.

C. ORFF: CARMINA BURANA

Spektakularna karnevalska izvedba

LUKA VUKŠIĆ, dirigent
AKADEMSKI ZBOR "IVAN GORAN KOVAČIĆ"
GABRIELA HRŽENJAK, sopran
LADISLAV VRGOČ, tenor
LJUBOMIR PUŠKARIĆ, bariton
SREBRENKA POLJAK, glasovir
DOMAGOJ GUŠČIĆ, glasovir
SUDAR PERCUSSION

Carmina burana, kantata Carla Orffa, himna je i eliksir života: razuzdanog, grotesknog i svetog istovremeno. U vrijeme karnevala, božici sreće s posebnim nadahnućem pjevamo: "O Fortuna, promjenjiva više nego mjesec mlad, katkad rasteš, katkad padaš, nosiš sreću ili jad..."

Poslije koncerta slijedi tradicionalna zakrabiljena zabava u predvorjima Dvorane u kojima će uz ples i gastronomsku ponudu fašnik protresti cijeli *Lisinski* na najvećoj zagrebačkoj karnevalskoj svečanosti koju ne smijete propustiti.

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
22/23

Subota, 4. ožujka 2023.

ZRINKA CVITEŠIĆ, glumica
ANDREJ BIELOW, violina
MONIKA LESKOVAR ŠELENDIĆ, violončelo
MARTINA FILJAK, glasovir
MARTINA MIKELIĆ, mezzosopran
PASCAL ROPHÉ, dirigent
SIMFONIJSKI ORKESTAR HRT-a

DORA

Aristokratkinja, grofica, kći hrvatskoga bana, žena velike erudicije i skladateljica obrazovana u Zagrebu, Münchenu i Dresdenu. Umjetnica koja se kretala u najvišim intelektualnim krugovima Beča, Praga i Budimpešte, predana njegovateljica ranjenika u Prvom svjetskom ratu, poliglotkinja, Našičanka i stanovnica svijeta, ali ponajprije genijalna skladateljica! Sve to i još mnogo više bila je **Dora Pejačević**, glazbenica čija nas glazba puna autentične strasti uvlači u emotivne vrtloge orkanske snage i duboko potresa. Divili su joj se veliki pjesnici i književnici Rainer Maria Rilke i Karl Kraus, s kojima je imala intenzivne intelektualne kontakte, a jednoga od najvećih svjetskih dirigenata toga vremena, Arthura Nikischa, prerana smrt spriječila je u naumu da njezinu *Simfoniju* izvede u Leipzigu jer je djelo već uvrstio na program koncerta. Svijet Dorine glazbene umjetnosti u svojem golemom spektru doživljajnosti, od hipersenzibilnosti i misaonosti te uskovitlanih romantičnih ushićenja do introspektivnosti i dubokoga poniranja u dubine najvlastitijega bića, bogat je nebeski visokim letovima duha, ali i padovima i survavanjima u ponore boli, očaja i patnje. Dora Pejačević neprijeporno je **jedna od najvećih skladateljica svoje epohe**, a njezine skladbe (zahvaljujući ponajprije naporima Muzičkog informativnog centra Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog, koji je izdao sva njezina djela) tek danas se potvrđuju kao antologija svjetske klasične glazbe. Izvode se u cijelom svijetu s golemim uspjehom – od Londona do Dresdena, od SAD-a i Australije do Malezije! Svaki novi susret s njezinom (simfonijskom) glazbom trenutak je otkrivanja novih ljepota, užitaka i metafizičkih dimenzija ovostranoga bitka koji je ukorijenjen u onostranim sferama u koje tek glazba ima pristup. Dorin fascinantni svijet tonova pronalazi, poput duboke ponornice, izravan put do srca, ushićuje dušu i najuzvišenije i najskrivenije osjećaje pretvara u fizički doživljaj koji nas oplemenjuje i čini bogatijima te postaje neprocjenjiv doživljaj. Glazbeno putovanje hipnotičke snage!

GRAD
ZAGREB

 otpbanka

 INA

ZAGREB
moj grad

 LISINSKI